

Erwinia slaat weer toe, PPO werkt aan oplossing

• TEKST : ARIE DWARSWAARD
• FOTO : PPO

Sinds vier jaar heeft de hyacintenteelt en –handel er een nieuw zorgenkind bij: *Erwinia chrysanthemi*. Was het vorig jaar een betrekkelijk gunstig jaar, dit jaar deed weer denken aan de erge gevallen van 2002 en 2003. PPO-onderzoekers Peter Vreeburg en Joop van Doorn geven aan welke inzet het onderzoek pleegt.

Ook dit jaar is dit beeld door menig hyacintenteler en –exporteur gezien

Gewasspecialist Peter Vreeburg van PPO Lisse is deze zomer vele malen gebeld door telers en exporteurs. De reden was telkens dezelfde: explosief optredend *Erwinia*. “Het lijkt dit jaar net zo erg als twee en drie jaar geleden. Het is ook vaak te herleiden. Na een koel voorjaar werd het half juni echt heet. Toen werd volop gerooid. Daarna vochtig en relatief warm weer, waardoor later gerooide partijen nog extreem hard zijn gegroeid. Allemaal ideaal voor *Erwinia*.”

In theorie had het niet nodig moeten zijn, want inmiddels is duidelijk geworden dat rooien met heet weer een grote kans op *Erwinia* geeft. Vreeburg: “Klopt, maar in de hectiek van de oogst past dat niet. Er moet nog meer worden gerooid of afgeleverd, of er is een loonwerker die ook nog andere afspraken heeft.”

WELKE ERWINIA

Dat het hier om een andere *Erwinia* gaat dan de vroegere *Erwinia carotovora* ssp *carotovora* is inmiddels duidelijk, stelt onderzoeker Joop van Doorn. “We gaan uit van *Erwinia chrysanthemi*, maar daarmee zijn we er nog niet. Ik sluit niet uit dat er verschillende soorten zijn, reden waarom onze toets niet altijd werkt. Dat is een van de dingen die we snel willen gaan uitzoeken.” Hoe het komt dat de ene soort de ander

heeft verdrongen is voor Van Doorn een raadsel.

Erwinia is niet alleen in hyacint een zorgpunt, maar ook in iris, dahlia, Muscari en Freesia, terwijl *Zantedeschia*, maar ook aardappel vooral te kampen hebben met *Erwinia carotovora* ssp *carotovora*. Reden om met verschillende onderzoeksinstituten in Nederland onderzoek te doen. Van Doorn, project-leider, somt een aantal mogelijke richtingen op. “We hebben ontdekt dat de bacterie op een gegeven moment een enzym gaat produceren dat het proces van ziek maken verheft. Het is wellicht mogelijk om de aanmaak van dat enzym sterk terug te dringen. Verder willen we gaan kijken welke *Erwinia*soorten er de afgelopen jaren zijn verzameld door de verschillende instituten en die op DNA-niveau met elkaar vergelijken. En waar we zeker aan gaan werken is een snelle toetsmethode, waarmee de ondernemer binnen een paar dagen weet in hoeverre zijn partij is besmet met *Erwinia*. Die toets zal er snel komen. Een probaat gewasbeschermingsmiddel zal lastiger worden. We gaan bijvoorbeeld wel kijken naar antagonisten en etherische oliën. Maar daar zit weer een heel traject van toelating aan vast.”

MESTEEFFECT

Tot die tijd zal de teler vooral de advie-

zen moeten opvolgen die vorig jaar al op de zogenaamde Erwinia-poster zijn gezet. Vreeburg: “Het is een hele serie maatregelen, die allemaal helpen om de kans op een aantasting te verminderen. Voor partijen die nu nog verwerkt en uitgezocht worden adviseren we de temperatuur vooraf te verlagen naar zo'n 15°C en daarna snel te ontsmetten en planten.” In zijn ogen speelt de bodem als ziekteverwekker slechts een ondergeschikte rol. “De bacterie moet echt op levend materiaal overleven. Maar als bij het planten er al veel bacteriën zijn, dan kan dat wel leiden tot een grotere kans op aantasting rond en vooral na de oogst.”

Verder gaat Vreeburg door met veld- en praktijkproeven. “We volgen partijen van voor het rooien en planten en zien een sterke toename door het sorteren van besmette partijen. We kijken naar het effect van onder meer stikstof en kali, maar kunnen daar nog geen logische lijn in ontdekken. We constateren steeds weer dat er partijverschillen zijn. Sommige partijen krijgen het nooit, anderen telkens weer. Interessant is de vraag hoe dat komt. We weten het niet, maar stel dat het met het plantgoed van de werkbollenteler te maken heeft. Vanaf zo'n punt kunnen latent besmette partijen naar veel kwekers. Mocht dit zo zijn, dan zou een snelle toets ideaal zijn.”